

Oddlužení

Ze skutečnosti, že dlužník v posledních 5 letech před zahájením insolvenčního řízení spáchal trestný čin úvěrového podvodu, přičemž pravomocné odsouzení mu bylo zhlazeno, nevyplývá bez dalšího, že návrhem na povolení oddlužení je sledován nepoctivý záměr.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 NSČR 8/2012, ze dne 30.1.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v insolvenční věci dlužníků S.B., a M.B., obou bytem v N.M.nad M., vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. KSHK 42 INS 13386/2010, o schválení oddlužení, o dovolání věřitele č. 3 P.F., a. s., se sídlem v P., zastoupeného JUDr. M.N., advokátem, se sídlem v H.K., proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. října 2011, č. j. KSHK 42 INS 13386/2010, 2 VSPH 711/2011-B-22, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 20. května 2011, č. j. KSHK 42 INS 13386/2010-B-14, schválil Krajský soud v Hradci Králové (dále jen „insolvenční soud“) oddlužení dlužníků (manželů S.B. a M.B.) plněním splátkového kalendáře (bod I. výroku). Samostatně vedená insolvenční řízení dlužníků předtím spojil (usnesením ze dne 8. února 2011, č. j. KSHK 42 INS 13386/2010-A-15, KSHK 42 INS 13388/2010-A-7) ke společnému řízení. Dále v rozhodnutí formuloval závislé výroky týkající se splátek nezajištěným věřitelům a odměny insolvenčního správce (body II. až XI. výroku).

K odůvodnění výroku o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře insolvenční soud uvedl, že na schůzi věřitelů se dostavil jediný věřitel (věřitel č. 3 P. F., a. s.), který hlasoval pro oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, přesto, že v souvislosti se zprávou insolvenčního správce byl konstatován její rozsah pouze jako běžné vybavení domácnosti a současně tento věřitel přednesl námitky proti schválení oddlužení jako takového, maje za to, že návrhem na povolení oddlužení je sledován nepoctivý záměr. Ohledně dlužníka (totiž) proběhlo v pěti letech před zahájením insolvenčního řízení trestní řízení, které skončilo pravomocným odsouzením pro trestný čin majetkové povahy.

Insolvenční soud poukázal na to, že existence trestního příkazu mu byla známa před povolením oddlužení, přičemž po projednání pravomocného odsouzení s dlužníkem dospěl k závěru, že oddlužením není sledován nepoctivý záměr a povolil oddlužení. Tím pokládá námitky věřitele za projednané ve smyslu ustanovení § 403 odst. 3 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona).

Při úvaze, zda lze schválit oddlužení, přihlédl insolvenční soud k tomu, že v insolvenčním řízení se nacházejí oba manželé a že je nepřipadné řešit úpadek jednoho konkursem a druhého oddlužením. Vzal rovněž v úvahu, že případné osvobození dlužníka od povinnosti platit dluhy po splnění oddlužení se podle § 416 odst. 1 insolvenčního zákona nevztahuje na pohledávky z titulu náhrady škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti.

Za daného stavu insolvenční soud dospěl k závěru, že zde nejsou zásadní překážky, které by bránily schválení oddlužení, a proto rozhodl o schválení oddlužení dlužníků splátkovým kalendářem, s tím, že pro absenci potřebného zpeněžitelného majetku nelze schválit oddlužení zpeněžením majetkové

podstaty.

K odvolání věřitele č. 3 Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným usnesením potvrdil usnesení insolvenčního soudu v bodě I. výroku.

Odvolací soud vyšel při přezkoumání rozhodnutí insolvenčního soudu na základě obsahu spisu zejména z toho, že:

1/ Dne 2. března 2011, ve znění doplnění podaného dne 31. března 2011, vznesl věřitel č. 3 námitky spočívající v tvrzení, že dlužník byl před zahájením insolvenčního řízení pravomocně uznán vinným z trestného činu dle ustanovení § 250b odst. 1 zákona č. [140/1961](#) Sb., trestního zákona a byl mu uložen podmíněný trest odnětí svobody v délce trvání tří měsíců s podmíněným odkladem na dobu 1 roku. Na schůzi věřitelů konané 4. dubna 2011 věřitel č. 3 na námitkách setrval.

2/ Věřitel č. 3 přihlásil do insolvenčního řízení pohledávku v celkové výši 52.471,96 Kč jako pohledávku ze směnky vlastní, vystavené dne 8. února 2009, přiznanou rozhodčím nálezem ze dne 23. července 2009, sp. zn. 176/09.

3/ Trestním příkazem ze dne 7. září 2009, sp. zn. 3 T 73/2009 uznal Okresní soud v Náchodě dlužníka vinným ze spáchání trestného činu úvěrového podvodu dle ustanovení § 250b odst. 1 trestního zákona, kterého se dopustil tím, že do smlouvy o půjčce uzavřené s věřitelem č. 3 dne 8. února 2009 uvedl nepravdivé informace.

4/ Podle výpisu z rejstříku trestů ze dne 20. listopadu 2010 nemá dlužník k tomuto datu záznam v rejstříku trestů.

5/ Podle výpovědi dlužníka před insolvenčním soudem ze dne 28. ledna 2011, v době, kdy dlužník požádal o povolení oddlužení, již byl jeho trest zahlazen; proto jej dlužník neuvedl do návrhu na povolení oddlužení.

6/ Dlužník tvrdil, že při jednání o úvěru s věřitelem č. 3 skutečně uvedl jako svého zaměstnavatele společnost, kde pracoval do 31. srpna 2008, ale učinil tak na radu obchodní zástupkyně věřitele. Smlouvu o úvěru uzavřel v tíživé finanční situaci po ztrátě zaměstnání a domníval se, že bude moci nastoupit do nového pracovního poměru od 1. března 2009.

Na tomto základě odvolací soud - vycházející z ustanovení § 395 odst. 1 písm. a/, odst. 3 písm. b/ a § 403 odst. 2 insolvenčního zákona - dospěl k následujícím závěrům:

1/ Při hodnocení, zda byly splněny zákonné podmínky pro povolení oddlužení, považoval odvolací soud za klíčovou skutečnost, že dlužník podal insolvenční návrh až poté, co mu byl zahlazen trest uložený trestním příkazem. To (ostatně) potvrzuje výpis z rejstříku trestů, jenž v době podání návrhu neobsahoval žádný záznam o odsouzení dlužníka.

2/ Při hodnocení poctivosti záměru spojeného s podáním insolvenčního návrhu bylo proto třeba vyjít ze zákonné fikce a na dlužníka hledět, jako by nebyl odsouzen (srov. ustanovení § 70 odst. 1 trestního zákona).

3/ Nepoctivý záměr dlužníka dle ustanovení § 395 odst. 3 písm. b/ insolvenčního zákona z důvodů tvrzených věřitelem tedy prokázán nebyl.

Proti usnesení odvolacího soudu podal věřitel č. 3 dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 238a zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), ve spojení s ustanovením § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., namítaje, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. (tedy že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci) a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje dovolatel posouzení vlivu zahlazení trestného činu na zkoumání poctivosti záměru sledovaného dlužníkovým návrhem na povolení

oddlužení ve smyslu ustanovení § 395 odst. 3 písm. b/ insolvenčního zákona. K tomu dovolatel dodává, že Nejvyšší soud se výkladem pojmu „nepoctivý záměr“ zatím zabýval v usnesení ze dne 28. července 2011, sp. zn. (správně sen. zn.) 29 NSČR 14/2009 (jde o usnesení uveřejněné pod číslem 14/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek - dále jen „R 14/2012“, které je - stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže - dostupné i webových stránkách Nejvyššího soudu), jen potud, zda zjištění některé z podmínek vymezených ustanovením § 395 odst. 3 insolvenčního zákona má být automaticky důvodem neschválení oddlužení. Předmětem úvah Nejvyššího soudu však dosud nebylo, jakým způsobem má insolvenční soud zkoumat okolnosti případu; zda postačuje prosté slyšení dlužníka k věci, zda, případně jakým způsobem má být přihlíženo k chování odsouzeného (zda projevil vůli uhradit škodu poškozenému věřiteli atd.).

V rovině uplatněného dovolacího důvodu pak dovolatel vytýká odvolacímu soudu, že nesprávně vyložil ustanovení § 395 odst. 3 písm. b/ insolvenčního zákona. Podle dovolatelova mínění zákonodárce úmyslně neužil při konstrukci podmínek nepoctivého záměru v žádné souvislosti pojmu zahlazení odsouzení, neboť si byl velmi dobře vědom zásadní odlišnosti účelu zahlazení odsouzení při zkoumání „bezúhonnosti“ jedince v konsekvenci dalších trestních řízení, ale rovněž „praktického“ přesahu živnostenského zákona (zákon č. [455/1991](#) Sb.), zákona o advokacii (zákon č. [85/1996](#) Sb.), zákona o auditorech (zákon č. [93/2009](#) Sb.) a mnoha dalších předpisů, kde je právě takto postavená bezúhonnost zákoným předpokladem přiznání veřejných práv dle toho kterého předpisu. Při zkoumání podmínek pro povolení oddlužení je naopak meritem věci přiznání insolvenčním zákonem upravených výhod zasahujících soukromoprávní sféru třetích osob.

Definičním znakem zahlazení v trestním zákoníku (zákon č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů - dále též jen „tr. zák.“), stejně jako dříve v trestním zákoně (zákon č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon, ve znění účinném do 31. prosince 2009) je premisa, že se na obviněného hledí, jako by nebyl odsouzen. Podle dovolatele je tak zakládáno subjektivní posuzování osoby pachatele trestného činu, a to z důvodů dalšího významu této okolnosti pro posouzení bezúhonnosti jedince a nahlížení na jeho osobu i mimo intence trestního řízení; z hlediska reálného života člověka ve společnosti lze říci, že tento „mimotrestní“ element je významnější.

Insolvenční zákon naproti tomu pracuje s objektivní skutečností; s tím, že proběhlo trestní řízení, skončené pravomocným odsouzením. V této souvislosti poukazuje dovolatel na důsledky výkladu odvolacího soudu v obecné rovině. Úprava zahlazení odsouzení v trestním zákoníku (až na nepočtené výjimky shodná s trestním zákonem) je v návaznosti na jednotlivé druhy trestů taková, že u majetkových a hospodářských trestných činů je pouze u těch typově nejtěžších případů (téměř výhradně jen kvalifikované skutkové podstaty v „pátých odstavcích“) vyloučena možnost podmíněného odsouzení, u něhož lze stanovit zkušební dobu v délce maximálně 5 let, přičemž platí, že osvědčí-li se podmíněně odsouzený ve zkušební době, pak nastává fikce neodsouzení. Dlužno podotknout, že tzv. úpadkové trestné činy (§ 223 - § 227 tr. zák.) a daňové delikty (§ 240 - § 243 tr. zák.) nejsou díky danému rozmezí výměry „uložitelného“ trestu odnětí svobody z kategorie podmíněných trestů typově vyloučeny vůbec, a záleží tedy čistě na individuální výměře trestu.

Je-li tedy výklad odvolacího soudu správný, je podmínka vymezená ustanovením § 395 odst. 3 písm. b/ insolvenčního zákona splnitelná jen ve zlomku případů (pokračuje dovolatel), což s ohledem na již tak slabou konstrukci institutu nepoctivého záměru [„se zřetelem ke všem okolnostem“ (...)] „důvodně předpokládat“ (...) „lze usuzovat“] povede k faktické dekriminalizaci pachatelů trestných činů, kterým bude díky beneficiu oddlužení umožněno zbavit se legálním způsobem i více než dvou třetin závazků nabytých nepoctivým způsobem (srov. případ dovolatele, jemuž paradoxně, v důsledku bdělosti, ke které je nabádán zásadami právního řádu, nesvědčí „pojistka“ zakotvená v § 416 insolvenčního zákona).

Určitou chybou zákonodárce je proklamace, že zjištění o provedeném trestním řízení má být učiněno

z výpisu z rejstříku trestů. Tím ovšem nabývá rozhodnutí Nejvyššího soudu v této věci na významu, neboť pouze tímto způsobem (výkladem závazným pro nižší soudy z titulu nutnosti jednotného výkladu právních norem, který bude takto proveden nejvyšší soudní instancí) může být odstraněna vnitřní nejednotnost zákonného textu.

Je nutno podotknout (uvádí dovolatel), že insolvenční soud čerpal informace o trestní minulosti dlužníka z opisu (nikoli z výpisu) z rejstříku trestů a bylo by tedy namísto znát stanovisko k otázce, jaký pramen má být v obdobných případech soudem užit.

Neméně podstatnou a dosud neřešenou otázkou je potom výklad „proběhnutí trestního řízení“ v pěti letech předcházejících podání návrhu na povolení oddlužení. Dovolatel v této souvislosti klade otázku, jaká část trestního řízení má během této doby proběhnout a zda podmínka bude splněna, bude-li „ve lhůtě“ už pouze vyhlášen odsuzující rozsudek (později pravomocný). Táže se, zda snad má proběhnout kompletní trestní proces od oznámení o zahájení úkonů trestního řízení přes prověřování a vyšetřování až po vydání trestního příkazu a/nebo provedení hlavního líčení a vynesení rozsudku, dodávaje, že účastníci řízení i samotné obecné soudy „tápou ve tmě“ a upínají se k judikatorní praxi.

Závěrem dovolatel klade „řečnickou otázku“, v jakém jiném případě než v tom, kdy se dlužník dopustí trestného činu vůči věřiteli, by mělo dojít naplnění ustanovení insolvenčního zákona o nepoctivém záměru sledovaném návrhem na povolení oddlužení (zvláště, je-li v daném případě dán předpoklad osvobození od dvou třetin objemu přihlášených pohledávek, když dlužník nepodnikl žádné kroky k nápravě škody, kterou způsobil svým zaviněným jednáním).

Podle dokumentů dostupných v insolvenčním rejstříku činí předpokládaný poměr uspokojení pohledávek věřitelů v případě dlužníků S.B.a M.B. 34 % za pět let. Jelikož majetkové poměry „úpadců“ byly dlužníku dlouhodobě známy, nelze než dospět k závěru, že dopustil-li se v únoru 2009 trestné činnosti, kterou způsobil věřiteli škodu, již až do roku 2011 ani částečně neuhradil (ani neprojevil vůli k plnění), nemůže být v případě dlužníka (přinejmenším na podkladě zkoumání okolností případu /respektive jeho absence/ v rozsahu provedeném insolvenčním soudem) přijat závěr, že podáním návrhu na oddlužení nesleduje nepoctivý záměr.

Není bez zajímavosti (dodává dovolatel), že k zahlázení dlužníkovy odsouzení došlo nejdříve 22. září 2010 a dlužník podal návrh na povolení oddlužení ani ne dva měsíce poté. Nezbyvá než konstatovat (uzavírá dovolatel), že v tomto a podobných případech není nutné hledat východisko v nové právní úpravě či rozšiřujících výkladech úpravy stávající; postačí pouze důsledně postupovat podle normy, kterou zákonodárce vtělil do textu insolvenčního zákona. K tomu je ovšem třeba jednotného autoritativního výkladu zákona.

S přihlédnutím k době vydání dovolání napadeného rozhodnutí je na danou věc uplatnitelný insolvenční zákon ve znění účinném do 29. prosince 2011, tj. naposledy ve znění zákona č. [188/2011](#) Sb.

Podle ustanovení § 7 odst. 1 insolvenčního zákona pro insolvenční řízení a pro incidenční spory se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení.

Pro rozhodnutí v této věci jsou tudíž ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. prosince 2012) se podává z bodu 7., článku II., zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Nejvyšší soud shledává dovolání v této věci přípustným podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a/ o. s. ř., ve spojení s ustanovením § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje dovolatel řešení otázky, jaký význam má pro posouzení poctivosti dlužníkovy záměru ve smyslu § 395 odst. 1 insolvenčního zákona skutečnost, že odsouzení pro trestný čin ve smyslu ustanovení § 395 odst. 3 písm. b/ insolvenčního zákona bylo dlužníku zahlazeno před podáním návrhu na povolení oddlužení. Potud jde o otázku dovolacím soudem dosud neřešenou.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (a se zřetelem ke způsobu, jímž byla založena přípustnost dovolání, ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Podle ustanovení § 395 insolvenčního zákona insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení, jestliže se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, že jím je sledován nepoctivý záměr (odstavec 1 písm. a/). Na nepoctivý záměr sledovaný návrhem na povolení oddlužení lze usuzovat zejména tehdy, jestliže ohledně dlužníka, jeho zákonného zástupce, jeho statutárního orgánu nebo člena jeho kolektivního statutárního orgánu a/ v posledních 5 letech probíhalo insolvenční řízení nebo jiné řízení řešící úpadek takové osoby, a to v závislosti na výsledku takového řízení, nebo b/ podle výpisu z rejstříku trestů v posledních 5 letech před zahájením insolvenčního řízení proběhlo trestní řízení, které skončilo pravomocným odsouzením pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy (odstavec 3).

Dle ustanovení § 405 odst. 1 insolvenčního zákona insolvenční soud oddlužení neschválí, jestliže v průběhu insolvenčního řízení vyšly najevo skutečnosti, které by jinak odůvodňovaly zamítnutí návrhu na povolení oddlužení; v případě uvedeném v § 402 odst. 5 tak rozhodne namísto rozhodnutí o způsobu oddlužení.

Z ustanovení § 70 odst. 1 trestního zákona se podává, že bylo-li odsouzení zahlazeno, hledí se na pachatele, jako by nebyl odsouzen. Stejně pravidlo obsahuje nyní § 106 tr. zák.

Výkladem ustanovení § 395 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona se Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi opakovaně zabýval, přičemž dospěl k následujícím závěrům:

1/ Ustanovení § 395 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona patří k právním normám s relativně neurčitou hypotézou, to jest k právním normám, jejichž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem a které tak přenechávají soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Vedle okolností příkladmo vypočtených (jako ty, z nichž lze usuzovat na dlužníkovu nepoctivý záměr při podání návrhu na povolení oddlužení) v ustanovení § 395 odst. 3 insolvenčního zákona, s nimiž je soud povinen se vypořádat (vyjdou-li v insolvenčním řízení najevo) vždy, tak bude závěr, že dlužník sleduje podáním návrhu na povolení oddlužení nepoctivý záměr, závislý vždy na posouzení konkrétních okolností, jež vyjdou najevo v rámci daného insolvenčního řízení. Jinak řečeno, nepoctivost dlužníkovy záměru při podání návrhu na povolení oddlužení se nevyčerpává jednáními popsány v § 395 odst. 3 insolvenčního zákona, když k úsudku ve smyslu § 395 odst. 1 písm. a/

insolvenčního zákona mohou vést různá jednání dlužníka. Může jít např. o jednání směřující k poškozování věřitelů (lhostejno, že nesankcionované normami trestního práva) v době před zahájením insolvenčního řízení, o zatajování skutečností týkajících se majetkových poměrů dlužníka apod. Naopak, zjištění, že je zde některá ze skutečností uvedených v § 395 odst. 3 insolvenčního zákona, ještě samo o sobě nemusí vést k závěru, že dlužník sleduje podáním návrhu na povolení oddlužení nepoctivý záměr (R 14/2012).

2/ Posouzení, zda dlužník (ne)sleduje podáním návrhu na oddlužení nepoctivý záměr (§ 395 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona) je logicky navázáno na hodnocení skutečností, které se udály v určitém časovém rámci, zpravidla před zahájením insolvenčního řízení. Přitom je ovšem třeba mít na paměti, že o způsob řešení svého úpadku oddlužením typově žádají i osoby, které si úpadkovou situaci (nebo hrozící úpadek) přivodily do jisté míry lehkomyšlným, marnotratným nebo obecně málo zodpovědným přístupem ke svým majetkovým záležitostem (počínaje tzv. řetězením úvěrů a půjček a konče třeba i utrácením peněz v hracích automatech), ale v určité fázi života (zpravidla časově úzce propojené dobou zahájení insolvenčního řízení) se rozhodly tento přístup změnit a své ekonomické potíže řešit smysluplnou cestou v insolvenčním řízení (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. března 2012, sen. zn. 29 NSČR 32/2011, uveřejněné pod číslem 112/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek - dále jen „R 112/2012“).

3/ Povinnost dlužníka sledovat navrženým oddlužením ve smyslu § 395 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona poctivý záměr, trvá po celou dobu oddlužení (i po schválení oddlužení); po celou tuto dobu je poctivost dlužníkovou záměru při oddlužení povinen zkoumat insolvenční soud a reagovat (z úřední povinnosti) na skutečnosti, z nichž se podává, že dlužník nesledoval oddlužením poctivý záměr, jakmile vyjdou v insolvenčním řízení najevo (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. dubna 2013, sen. zn. 29 NSČR 45/2010, uveřejněné pod číslem 86/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek - dále jen „R 86/2013“).

K takto formulovaným judikatorním závěrům, z nichž Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi ustáleně vychází, lze dodat následující:

1/ Úpravou obsaženou v ustanovení § 395 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona se v textu insolvenčního zákona promítá (pro účely řešení úpadku dlužníka oddlužením) právní zásada římského práva *nemo turpitudinem suam allegans auditur* (nikdo se nemůže dovolávat vlastní nepoctivosti), která se u sanačního způsobu řešení dlužníkovu úpadku (jímž tehdy bylo vyrovnání) prosazovala též v historicky předcházející konkursní úpravě podle zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“). Srov. obdobné pravidlo v textu § 50 odst. 1 písm. a/ ZKV, jež zamítnutí návrhu na vyrovnání spojovalo (bez dalšího) se zjištěním, že dlužník byl v posledních pěti letech před jeho podáním odsouzen pro trestný čin podvodu nebo poškozování věřitele nebo s tím, že z okolností plyne, že podáním návrhu nesleduje poctivý záměr (srov. k tomu v literatuře např. Zoulík, F.: Zákon o konkursu a vyrovnání. Komentář. 3. vydání, Praha, C. H. Beck 1998, str. 222 nebo Steiner, V.: Zákon o konkursu a vyrovnání. Komentář. 2. vydání. Linde Praha, a. s., Praha 1996, str. 259-260).

2/ Srovnáním úpravy obsažené dříve v § 50 odst. 1 písm. a/ ZKV s úpravou obsaženou v § 395 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona lze zjistit, že v dřívější právní úpravě byla skutečnost, že dlužník byl v posledních pěti letech před podáním návrhu na vyrovnání odsouzen pro trestný čin podvodu nebo poškozování věřitele samostatným důvodem zamítnutí návrhu na vyrovnání, stojícím vedle zjištění, že z okolností plyne, že podáním návrhu nesleduje poctivý záměr, kdežto v ustanovení § 395 insolvenčního zákona se ze zjištění, že podle výpisu z rejstříku trestů v posledních 5 letech před zahájením insolvenčního řízení proběhlo trestní řízení, které skončilo pravomocným odsouzením dlužníka (jeho zákonného zástupce, jeho statutárního orgánu nebo člena jeho kolektivního statutárního orgánu) pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy (odstavec 3 písm. b/),

dovozuje předpoklad, že návrhem na povolení oddlužení sleduje dlužník nepoctivý záměr (odstavec 1 písm. a/).

3/ Přitom je zjevné, že pracuje-li příkladný výčet skutečností, z nichž lze usuzovat na nepoctivý záměr, v § 395 odst. 3 písm. b/ insolvenčního zákona, se zjištěním pravomocného odsouzení dlužníka (jeho zákonného zástupce, jeho statutárního orgánu nebo člena jeho kolektivního statutárního orgánu) pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy z „výpisu z rejstříku trestů“, nejde o „chybu zákonodárce“ (jak dovozuje dovolatel). Pojem „výpis z rejstříku trestů“ je naopak užít s vědomím rozdílu mezi opisem z evidence Rejstříku trestů a výpisem z evidence Rejstříku trestů, jak se podává (co do údajů o uložených trestech) z ustanovení § 10 a § 13 zákona č. [269/1994](#) Sb., o Rejstříku trestů.

4/ Výpis z evidence Rejstříku trestů neobsahuje záznamy o zahlazených odsouzeních, z čehož pro účely výkladu ustanovení § 395 odst. 1 písm. a/, odst. 3 písm. a/ insolvenčního zákona logicky plyne, že proběhlo-li v posledních 5 letech před zahájením insolvenčního řízení trestní řízení, které skončilo pravomocným odsouzením dlužníka (jeho zákonného zástupce, jeho statutárního orgánu nebo člena jeho kolektivního statutárního orgánu) pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy a toto odsouzení je již zahlazeno, nelze odtud bez dalšího usuzovat, že dlužník sleduje podáním návrhu na povolení oddlužení nepoctivý záměr.

5/ Závěr formulovaný v předchozím odstavci lze podpořit též poukazem na ustanovení § 416 odst. 1 insolvenčního zákona, jež určuje, že osvobození podle § 414 a 415 se nedotýká peněžitého trestu nebo jiné majetkové sankce, která byla dlužníku uložena v trestním řízení pro úmyslný trestný čin, a dále pohledávek na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti. Jinak řečeno, z ustanovení § 416 odst. 1 insolvenčního zákona plyne, že tomu, aby byl úpadek dlužníka řešen oddlužením, které vyústí (může vyústit) v rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení zbytku dluhů, nebrání ani okolnost, že zde jsou majetkové sankce uloženy dlužníku v trestním řízení pro úmyslný trestný čin.

6/ K tomu, že ke zkoumání (nepoctivosti) záměru sledovaného návrhem na povolení oddlužení nelze přistupovat šablonovitě a že poctivost dlužníka je (má být) prověřována i prostřednictvím skutečností, jež mohou vyjít najevo i v pozdějších fázích řízení, srov. R 112/2012 i R 86/2013.

Lze tedy uzavřít, že odvolací soud nepochybil, jestliže ze skutečnosti, že dlužník v posledních 5 letech před zahájením insolvenčního řízení spáchal trestný čin úvěrového podvodu, přičemž pravomocné odsouzení mu bylo zahlazeno, nedovodil důvodný předpoklad, že návrhem na povolení oddlužení je sledován nepoctivý záměr.

V jiných ohledech je napadené rozhodnutí (s přihlédnutím ke skutkovému stavu, z něž vyšlo) v souladu s výše citovanou ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu, když z napadeného rozhodnutí je zjevné, že odvolací soud v mezích úvah o poctivosti dlužníkovy záměru posuzoval (vedle výpisu z rejstříku trestů) i další skutečnosti. Předepisovat soudu, prostřednictvím jakých prostředků má zkoumat okolnosti případu (čehož se dožaduje dovolatel) by odporovalo zásadě volného hodnocení důkazů zakotvené v ustanovení § 132 o. s. ř. Přitom samotné hodnocení důkazů z této zásady vycházející nelze úspěšně napadnout žádným dovolacím důvodem (srov. např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. února 2011, sen. zn. 29 NSČR 29/2009, uveřejněného pod číslem 108/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, včetně tam zmíněného odkazu na nálezy Ústavního soudu ze dne 6. ledna 1997, sp. zn. IV. ÚS 191/96, uveřejněný pod číslem 1/1997 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu).

Otázkou, co se rozumí „proběhnutím trestního řízení“ v pěti letech předcházejících podání návrhu na povolení oddlužení, se Nejvyšší soud nezabýval, neboť pro výsledek dovolacího řízení jeho

zodpovězení žádný význam nemá (s přihlédnutím ke skutkovému stavu, z něž vychází napadené rozhodnutí, jde o otázku akademickou).

Dovolateli se tedy prostřednictvím dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. správnost napadeného rozhodnutí zpochybnit nepodařilo. Nejvyšší soud tudíž, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243b odst. 2 část věty před středníkem o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)